

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ Α ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ Α ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ)**

**ΟΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Α
ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΟΥ 1^Ο ΓΕΛ ΡΑΦΗΝΑΣ**

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ
ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ Α
ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΠΑΙΔΕΙΑ Α ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ (ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ)**

**ΟΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Α
ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΟΥ 1**

Ο

ΓΕΛ ΡΑΦΗΝΑΣ

ΚΕΦ 1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 Άνθρωπος: κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό ον

Αριστοτέλης → «ο άνθρωπος από τη φύση του είναι πολιτικό ον»

& «ο άνθρωπος δεν είναι μόνο πολιτικό ον, αλλά και οικονομικό και κοινωνικό»

Δηλαδή, μετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή.

«Ο άνθρωπος είναι από τη φύση του κοινωνικό ον και όποιος μπορεί να ζήσει εκτός κοινωνίας είναι ή θηρίο ή Θεός» (Αριστοτέλης, Πολιτικά).

Ο άνθρωπος μέσα από τη συνεργασία με τους συνανθρώπους του μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες του (τροφή, κατοικία, ένδυση κτλ.).

Η ανάπτυξη :

- της προσωπικότητάς
- της μόρφωσής
- των ικανοτήτων
- των αξιών που πιστεύει

οφείλεται στην κοινωνική ζωή, στην αλληλεπίδρασή του με την κοινωνία.

Κάθε χαρακτηριστικό της προσωπικότητας του ανθρώπου → αποτέλεσμα της **διαρκούς αλληλεπίδρασης** βιολογικού & κοινωνικού παράγοντα.

Μόνο ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα :

- σκέψης-κρίσης-ομιλίας, (δυνατότητα η οποία αναπτύσσεται στην κοινωνία).
- να επεμβαίνει στη φύση και να την αλλάζει
- να δημιουργεί κοινωνία και κοινωνικές σχέσεις
- να διαμορφώνει το μέλλον του.

Κοινωνία → είναι σύνολο ανθρώπων

Χαρακτηριστικά Κοινωνίας:

- α) Οργάνωση** → Η κοινωνία δεν είναι τυχαίο σύνολο ανθρώπων. Τα μέλη της συνδέονται με σχέσεις που ρυθμίζονται από κανόνες άγραφους & γραπτούς (νόμοι).
- β) Αυτοτέλεια** → Κάθε σύνολο ανθρώπων είναι ξεχωριστό από κάποιο άλλο σύνολο. (έχει όρια & αυτοτέλεια) Κάθε σύνολο περιλαμβάνει άλλα υποσύνολα (οικογένεια, ομάδες, τάξεις κτλ.).
- γ) Διάρκεια** → Η κοινωνία έχει συνέχεια στον χρόνο. Η διάρκειά της δεν εξαρτάται από τη διάρκεια της ζωής των μελών της.
- δ) Ταυτότητα** → Κάθε σύνολο ανθρώπων έχει ξεχωριστή συλλογική ταυτότητα. Έχει συνείδηση ότι έχει δική του οργάνωση, αυτοτέλεια, διάρκεια.
- ε) Διαφοροποίηση** → Η κοινωνία δεν είναι ενιαίο και ομοιογενές σύνολο ανθρώπων. Αποτελείται από ομάδες, με συχνά αντίθετα συμφέροντα. Υπάρχουν τόσο σχέσεις συνεργασίας όσο και ανταγωνισμού, εκμετάλλευσης μεταξύ των μελών,

---

ΚΕΦ 1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 Άνθρωπος: κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό ον

Αριστοτέλης → «ο άνθρωπος από τη φύση του είναι πολιτικό ον»

& «ο άνθρωπος δεν είναι μόνο πολιτικό ον, αλλά και οικονομικό και κοινωνικό»

Δηλαδή, μετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή.

«Ο άνθρωπος είναι από τη φύση του κοινωνικό ον και όποιος μπορεί να ζήσει εκτός κοινωνίας είναι ή θηρίο ή Θεός» (Αριστοτέλης, Πολιτικά).

Ο άνθρωπος μέσα από τη συνεργασία με τους συνανθρώπους του μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες του (τροφή, κατοικία, ένδυση κτλ.).

Η ανάπτυξη :

- της προσωπικότητάς
- της μόρφωσής
- των ικανοτήτων

οφείλεται στην κοινωνική ζωή, στην αλληλεπίδρασή του με την κοινωνία.

- των αξιών που πιστεύει

Κάθε χαρακτηριστικό της προσωπικότητας του ανθρώπου → αποτέλεσμα της διαρκούς αλληλεπίδρασης βιολογικού & κοινωνικού παράγοντα.

Μόνο ο άνθρωπος έχει τη δυνατότητα :

- σκέψης-κρίσης-ομιλίας, (δυνατότητα η οποία αναπτύσσεται στην κοινωνία).
- να επεμβαίνει στη φύση και να την αλλάζει
- να δημιουργεί κοινωνία και κοινωνικές σχέσεις
- να διαμορφώνει το μέλλον του.

Κοινωνία →είναι σύνολο ανθρώπων

Χαρακτηριστικά Κοινωνίας:

α) Οργάνωση → Η κοινωνία δεν είναι τυχαίο σύνολο ανθρώπων. Τα μέλη της συνδέονται με

σχέσεις που ρυθμίζονται από κανόνες άγραφους & γραπτούς (νόμοι).

β) Αυτοτέλεια→ Κάθε σύνολο ανθρώπων είναι ξεχωριστό από κάποιο άλλο σύνολο.

(έχει όρια & αυτοτέλεια) Κάθε σύνολο περιλαμβάνει άλλα υποσύνολα (οικογένεια,

ομάδες, τάξεις κτλ.).

γ) Διάρκεια→ Η κοινωνία έχει συνέχεια στον χρόνο. Η διάρκειά της δεν εξαρτάται από τη διάρκεια

της ζωής των μελών της.

δ) Ταυτότητα→ Κάθε σύνολο ανθρώπων έχει ξεχωριστή συλλογική ταυτότητα. Έχει συνείδηση

ότι έχει δική του οργάνωση, αυτοτέλεια, διάρκεια.

ε) Διαφοροποίηση→ Η κοινωνία δεν είναι ενιαίο και ομοιογενές σύνολο ανθρώπων.

Αποτελείται

από ομάδες, με συχνά αντίθετα συμφέροντα. Υπάρχουν τόσο σχέσεις συνεργασίας όσο και ανταγωνισμού, εκμετάλλευσης μεταξύ των μελών,

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 2

διαφορετικών ομάδων κτλ.

Ερώτημα: Η συμπεριφορά (δράση, δημιουργία κτλ.) του ανθρώπου είναι αποτέλεσμα:

- έμφυτων (κληρονομικών παραγόντων) ή
- επίκτητων (περιβαλλοντικών παραγόντων) ?

Παλιότερα → η συμπεριφορά του ανθρώπου προσδιορίζεται κυρίως από έμφυτους παράγοντες (τάσεις, ροπές, κλίσεις κτλ.) και δευτερευόντως από παράγοντες του περιβάλλοντος (οικογένεια, σχολείο, εργασία κτλ.).

Σήμερα (**κοινωνικές επιστήμες**) → η προσωπικότητα του ανθρώπου διαμορφώνεται μέσα από την αλληλεπίδρασή του με την κοινωνία. Ανάμεσα στο άτομο και στην κοινωνία υπάρχει μια σχέση **διαρκούς αλληλεπίδρασης**.

Ο άνθρωπος είναι δημιουργός και δημιούργημα της κοινωνίας.

Η ένταξη του ατόμου στην κοινωνία δεν είναι μια διαδικασία παθητική.

Κάθε άνθρωπος δέχεται, προσαρμόζει ή /και απορρίπτει τα μηνύματα (κανόνες, αξίες κτλ.) που εκπέμπονται από την κοινωνία.

Το άτομο λειτουργεί όχι μόνο ως **δέκτης** αλλά και ως **πομπός**, (δέχεται και στέλνει μηνύματα στην κοινωνία).

διαφορετικών ομάδων κτλ.

Ερώτημα: Η συμπεριφορά (δράση, δημιουργία κτλ.) του ανθρώπου είναι αποτέλεσμα:

- **έμφυτων (κληρονομικών παραγόντων) ή**
- **επίκτητων (περιβαλλοντικών παραγόντων) ?**

Παλιότερα → η συμπεριφορά του ανθρώπου προσδιορίζεται κυρίως από έμφυτους παράγοντες (τάσεις, ροπές, κλίσεις κτλ.) και δευτερευόντως από παράγοντες του περιβάλλοντος (οικογένεια, σχολείο, εργασία κτλ.).

Σήμερα (κοινωνικές επιστήμες) → η προσωπικότητα του ανθρώπου διαμορφώνεται μέσα από

την αλληλεπίδρασή του με την κοινωνία. Ανάμεσα στο άτομο και στην κοινωνία υπάρχει μια σχέση διαρκούς αλληλεπίδρασης.

Ο άνθρωπος είναι δημιουργός και δημιούργημα της κοινωνίας.

Η ένταξη του ατόμου στην κοινωνία δεν είναι μια διαδικασία παθητική.

Κάθε άνθρωπος δέχεται, προσαρμόζει ή /και απορρίπτει τα μηνύματα (κανόνες, αξίες κτλ.) που εκπέμπονται από την κοινωνία. Το άτομο λειτουργεί όχι μόνο ως δέκτης αλλά και ως πομπός, (δέχεται και στέλνει μηνύματα στην κοινωνία).

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 3

1.2 Η πόλις και ο πολίτης

Ο όρος «**πολιτεία**» → σημαίνει το δημοκρατικό πολίτευμα (Αριστοτέλης).

Ο όρος «**κράτος**» (αρχαία Ελλάδα) → έχει την έννοια της δύναμης-ισχύος.

Αριστοτέλης → η πόλη αποτελεί επέκταση της οικίας και της κώμης. (μικρή πόλη)

Η πόλη περιλαμβάνει και τους χώρους συνάθροισης των πολιτών που διευκολύνουν τη συλλογικότητα, (γίνονται αντικείμενο φροντίδας)

Ο Θουκυδίδης αναφέρει «**άνδρες γαρ πόλις**». → η πόλη είναι κοινότητα ανθρώπων, οι οποίοι συγκροτούν την πόλη-κράτος.

Η πόλη έχει υποχρέωση να εξασφαλίζει → ευδαιμονία σε όλους τους πολίτες

Οι πολίτες έχουν υποχρέωση → να προστατεύουν την πόλη.

Πρωταρχικός **στόχος του πολίτη** → η σωτηρία της :

- κοινωνίας &
- πόλης (στο πλαίσιο της πόλης συγκροτείται η κοινωνία).

Η δημοκρατική πόλη καταφέρνει:

- να επιτύχει την **ισορροπία**
- να μην θυσιάσει τον πολίτη στο βωμό της πόλης
- να μην υποτάξει την πόλη στην αυθαιρεσία και ιδιοτέλεια του πολίτη.

Το **επίτευγμα της ελληνικής πόλης**:

- να αποδεχτεί χωρίς να εξαφανίσει τις διαφορές
- να κατανοήσει την ανθρώπινη φύση για φιλοπρωτία (να επιδιώκει κανείς τα πρωτεία) **ΚΑΙ** να τη διοχετεύσει έτσι ώστε αυτή η τάση να υπηρετήσει το κοινό καλό.
- θα γεννήσει πνεύματα (Σωκράτης) → (σύμβολο της συνέπειας)
- θα δημιουργήσει έργα (Παρθενώνα) → (σύμβολο της τελειότητας).

Το αρχαιοελληνικό «θαύμα» → είναι **δημιούργημα του δημοκρατικού πολιτεύματος**.

Σύγχρονες αξίες, όπως:

- η δημοκρατία
- η ελευθερία
- η ισότητα
- η δικαιοσύνη
- ο ορθός λόγος
- ο σεβασμός των νόμων

είναι δημιούργημα της πόλης-κράτους που γεννήθηκε στην αρχαία Ελλάδα.

1.2 Η πόλις και ο πολίτης

Ο όρος «πολιτεία»→σημαίνει το δημοκρατικό πολίτευμα (Αριστοτέλης).

Ο όρος «κράτος» (αρχαία Ελλάδα) → έχει την έννοια της δύναμης-ισχύος.

Αριστοτέλης → η πόλη αποτελεί επέκταση της οικίας και της κώμης. (μικρή πόλη)

Η πόλη περιλαμβάνει και τους χώρους συνάθροισης των πολιτών που διευκολύνουν τη συλλογικότητα, (γίνονται αντικείμενο φροντίδας)

Ο Θουκυδίδης αναφέρει «άνδρες γαρ πόλις». → η πόλη είναι κοινότητα ανθρώπων, οι οποίοι συγκροτούν την πόλη-κράτος.

Η πόλη έχει υποχρέωση να εξασφαλίζει →ευδαιμονία σε όλους τους πολίτες

Οι πολίτες έχουν υποχρέωση → να προστατεύουν την πόλη.

Πρωταρχικός στόχος του πολίτη → η σωτηρία της :

- κοινωνίας &
- πόλης (στο πλαίσιο της πόλης συγκροτείται η κοινωνία).

Η δημοκρατική πόλη καταφέρνει:

- να επιτύχει την ισορροπία
- να μην θυσιάσει τον πολίτη στο βωμό της πόλης
- να μην υποτάξει την πόλη στην αυθαιρεσία και ιδιοτέλεια του πολίτη.

Το επίτευγμα της ελληνικής πόλης:

- να αποδεχτεί χωρίς να εξαφανίσει τις διαφορές
- να κατανοήσει την ανθρώπινη φύση για φιλοπρωτία

(να επιδιώκει κανείς τα πρωτεία)

και να τη

διοχετεύσει έτσι ώστε αυτή η τάση να υπηρετήσει το κοινό καλό.

- θα γεννήσει πνεύματα (Σωκράτης) →(σύμβολο της συνέπειας)
- θα δημιουργήσει έργα (Παρθενώνα)→(σύμβολο της τελειότητας).

Το αρχαιοελληνικό «θαύμα» →είναι δημιούργημα του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Σύγχρονες αξίες, όπως:

- η δημοκρατία
- η ελευθερία

- η ισότητα
- η δικαιοσύνη
- ο ορθός λόγος
- ο σεβασμός των νόμων

είναι δημιούργημα της πόλης-κράτους που γεννήθηκε στην αρχαία Ελλάδα. Ελλάδα.

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 4

Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας γεννιέται στο πλαίσιο της πόλης η **έννοια του πολίτη και της πολιτικής**.

Πολίτης → εκείνος που έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση

- συμμετοχής στα κοινά,
- που μετέχει στην εξουσία & στην απονομή της δικαιοσύνης.

Είναι εκείνος που:

- εκλέγει και εκλέγεται με τη σειρά του,
- εκείνος που γνωρίζει να κυβερνά και να κυβερνιέται.

Η έννοια «πολίτης» είναι τίτλος τιμής, είναι «**αξίωμα με απεριόριστη διάρκεια.**» (Αριστοτέλης, *Πολιτικά*)

(Η αρχαία ελληνική δημοκρατία αφορούσε μόνο άνδρες και μόνο ελεύθερους πολίτες. Υπήρχαν κοινωνικά προβλήματα, ανισότητες, κοινωνικές αντιθέσεις ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς, ελεύθερους και δούλους).

1.3 Η πολιτική τέχνη

Πολιτική είναι:

- η τέχνη και η επιστήμη της διακυβέρνησης.
- η τέχνη του εφικτού και όχι του επιθυμητού.
- η ενεργός συμμετοχή του πολίτη στα κοινά.
- η κοινή και συντονισμένη δράση μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων με σκοπό την επιτυχία στόχων που αφορούν το κοινωνικό σύνολο.
- η επιλογή ενός μέσου / μέτρου για την επιτυχία ενός σκοπού / στόχου.
- ο αγώνας για την απόκτηση, την άσκηση και την κατανομή της εξουσίας.
- οτιδήποτε σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με την οργάνωση και τη λειτουργία της εξουσίας & κοινωνίας.

Το θεμελιώδες πρόβλημα της πολιτικής :

Περισσότερη ισότητα (δικαιοσύνη) ή περισσότερη αποτελεσματικότητα;

Η πολιτική υπηρετεί αξίες ή συμφέροντα;

Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης κτλ. → **η πολιτική δεν έχει σκοπό να εξουσιάζει, ούτε να εξυπηρετεί συμφέροντα, αλλά να υπηρετεί αξίες.**

Αριστοτέλης → η πολιτική πρέπει να υπηρετεί το κοινό συμφέρον (**δημόσιο συμφέρον**).

Σωκράτης → **στόχος της πολιτικής οφείλει να είναι η ηθική βελτίωση των πολιτών.**

Ο άνθρωπος χωρίς αξίες είναι άγριο ον.

Η πολιτική, χωρίς αξίες είναι πανουργία.

Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας γεννιέται στο πλαίσιο της πόλης η έννοια του πολίτη και της πολιτικής.

Πολίτης → εκείνος που έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση

- συμμετοχής στα κοινά,
- που μετέχει στην εξουσία & στην απονομή της δικαιοσύνης.

Είναι εκείνος που:

- εκλέγει και εκλέγεται με τη σειρά του,
- εκείνος που γνωρίζει να κυβερνά και να κυβερνιέται.

Η έννοια «πολίτης» είναι τίτλος τιμής, είναι «αξίωμα με απεριόριστη διάρκεια.»
(Αριστοτέλης, Πολιτικά)

(Η αρχαία ελληνική δημοκρατία αφορούσε μόνο άνδρες και μόνο ελεύθερους πολίτες. Υπήρχαν κοινωνικά προβλήματα, ανισότητες, κοινωνικές αντιθέσεις ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς, ελεύθερους και δούλους).

1.3 Η πολιτική τέχνη

Πολιτική είναι:

- η τέχνη και η επιστήμη της διακυβέρνησης.
- η τέχνη του εφικτού και όχι του επιθυμητού.
- η ενεργός συμμετοχή του πολίτη στα κοινά.
- η κοινή και συντονισμένη δράση μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων με σκοπό την επιτυχία στόχων που αφορούν το κοινωνικό σύνολο.
- η επιλογή ενός μέσου / μέτρου για την επιτυχία ενός σκοπού / στόχου.
- ο αγώνας για την απόκτηση, την άσκηση και την κατανομή της εξουσίας.
- οτιδήποτε σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με την οργάνωση και τη λειτουργία της εξουσίας & κοινωνίας.

Το θεμελιώδες πρόβλημα της πολιτικής : Περισσότερη ισότητα (δικαιοσύνη) ή περισσότερη αποτελεσματικότητα;

Η πολιτική υπηρετεί αξίες ή συμφέροντα;

Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης κτλ. → η πολιτική δεν έχει σκοπό να εξουσιάζει, ούτε να εξυπηρετεί συμφέροντα, αλλά να υπηρετεί αξίες.

Αριστοτέλης → η πολιτική πρέπει να υπηρετεί το κοινό συμφέρον (δημόσιο συμφέρον).

Σωκράτης → στόχος της πολιτικής οφείλει να είναι η ηθική βελτίωση των

πολιτών.

Ο άνθρωπος χωρίς αξίες είναι άγριο ον.

Η πολιτική, χωρίς αξίες είναι πανουργία.

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 5

Βασικές πολιτικές αξίες:

- η ελευθερία
- η ισότητα
- η δικαιοσύνη
- ο νόμος
- το μέτρο
- η συμμετοχή
- ο διάλογος

Η ουσία της αθηναϊκής δημοκρατίας → η συμμετοχή των πολιτών → αποτελεί συνάμα δικαίωμα και υποχρέωση.

(όποιος δεν συμμετέχει θεωρείται άχρηστος)

Ο πολίτης συμμετέχει:

- στην Εκκλησία του Δήμου
- τη βουλή
- τη δικαιοσύνη
- τα δημόσια αξιώματα.

Όσοι αναλάμβαναν δημόσιο αξίωμα, **πριν αναλάβουν** τα καθήκοντά τους, υφίσταντο προληπτικό έλεγχο, περνούσαν από «δοκιμασία».

Κάθε υποψήφιος άρχοντας έπρεπε να αποδείξει ότι επιτελούσε τις υποχρεώσεις του ως πολίτης, (σεβόταν τους θεούς, τους γονείς, είχε εκπληρώσει τη στρατιωτική θητεία, πλήρωνε τους φόρους)

Κατά τη διάρκεια των καθηκόντων τους, ο έλεγχος ήταν καθημερινός από την Εκκλησία του Δήμου και επίσημος, **στο τέλος κάθε χρόνου**, από τη Βουλή. Ειδικά όσοι άρχοντες διαχειρίζονταν δημόσιο χρήμα, στο τέλος της θητείας τους, έδιναν λόγο για τις δαπάνες στους λογιστές.

Η πολιτική γεννήθηκε επειδή δίνει:

- περισσότερες επιλογές (λύσεις) για κάποιο πρόβλημα.
- συγκεκριμένες απαντήσεις σε συγκεκριμένα ερωτήματα / προβλήματα.

Η «καλή» πολιτική απαιτεί:

- σαφή **καθορισμό του σκοπού**
- εύρεση των πιο **κατάλληλων μέσων-μέτρων** που υλοποιούν τον σκοπό.

Η πολιτική **δεν κρίνεται από τις προθέσεις αλλά από το αποτέλεσμα.**

π.χ. μια «πολιτική» για την ανεργία κτλ. θα δώσει αποτελέσματα μετά από χρόνια. Μετά από τόσα χρόνια είναι δύσκολο να διαπιστωθεί αν το αποτέλεσμα οφείλεται στην πολιτική αυτή καθαυτή ή σε άλλους παράγοντες (ανάπτυξη της οικονομίας, ενέργειες άλλων προσώπων, έμμεσες επιδράσεις από αλλαγές σε άλλους θεσμούς κτλ.).

Η πολιτική ρυθμίζει την οργάνωση της κοινωνίας, δίνει λύσεις σε προβλήματα.

Βασικές πολιτικές αξίες:

- η ελευθερία
- η ισότητα
- η δικαιοσύνη
- ο νόμος
- το μέτρο
- η συμμετοχή
- ο διάλογος

Η ουσία της αθηναϊκής δημοκρατίας → η συμμετοχή των πολιτών → αποτελεί συνάμα δικαίωμα και υποχρέωση. (όποιος δεν συμμετέχει θεωρείται άχρηστος)

Ο πολίτης συμμετέχει:

- στην Εκκλησία του Δήμου
- τη βουλή
- τη δικαιοσύνη
- τα δημόσια αξιώματα.

Όσοι αναλάμβαναν δημόσιο αξίωμα, πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους, υφίσταντο προληπτικό έλεγχο, περνούσαν από «δοκιμασία».

Κάθε υποψήφιος άρχοντας έπρεπε να αποδείξει ότι επιτελούσε τις υποχρεώσεις του ως πολίτης, (σεβόταν τους θεούς, τους γονείς, είχε εκπληρώσει τη στρατιωτική θητεία, πλήρωνε τους φόρους)

Κατά τη διάρκεια των καθηκόντων τους, ο έλεγχος ήταν καθημερινός από την Εκκλησία του Δήμου και επίσημος, στο τέλος κάθε χρόνου, από τη Βουλή. Ειδικά όσοι άρχοντες διαχειρίζονταν δημόσιο χρήμα, στο τέλος της θητείας τους, έδιναν λόγο για τις δαπάνες στους λογιστές.

Η πολιτική γεννήθηκε επειδή δίνει:

- περισσότερες επιλογές (λύσεις) για κάποιο πρόβλημα.
- συγκεκριμένες απαντήσεις σε συγκεκριμένα ερωτήματα / προβλήματα.

Η «καλή» πολιτική απαιτεί:

- **σαφή καθορισμό του σκοπού**
- εύρεση των πιο κατάλληλων μέσων-μέτρων που υλοποιούν τον σκοπό.

Η πολιτική δεν κρίνεται από τις προθέσεις αλλά από το αποτέλεσμα.

π.χ. μια «πολιτική» για την ανεργία κτλ. θα δώσει αποτελέσματα μετά από χρόνια .
Μετά από τόσα χρόνια είναι δύσκολο να διαπιστωθεί αν το αποτέλεσμα οφείλεται στην πολιτική αυτή καθαυτή ή σε άλλους παράγοντες (ανάπτυξη της οικονομίας, ενέργειες άλλων προσώπων, έμμεσες επιδράσεις από αλλαγές σε άλλους θεσμούς κτλ.).

Η πολιτική ρυθμίζει την οργάνωση της κοινωνίας, δίνει λύσεις σε προβλήματα.

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 6

Από τη ρύθμιση αυτή **άλλοι ευνοούνται, άλλοι όχι.**

Ζητούμενο είναι να υπάρξει αυτή η πολιτική, που θα φέρει το μέγιστο καλό στον μέγιστο αριθμό ανθρώπων.

Η **πολιτική** πάντοτε θα είναι χώρος αντιπαράθεσης ατομικών ή ομαδικών συμφερόντων.

Η άσκηση της εξουσίας πάντοτε θα είναι πρόκληση για:

- περισσότερη εξουσία ή προσφορά,
- αυθαιρεσίες ή συνεργασία,
- εξυπηρέτηση του ατομικού οφέλους ή του οφέλους του κοινωνικού συνόλου.

1.4 Ο πολιτικός - Οι ιδιότητες του πολιτικού

«Δύο τρόποι υπάρχουν για να κάνει κάποιος την πολιτική επάγγελμά του: Ή ζει για την πολιτική ή ζει από την πολιτική.»

(Μαξ Βέμπτερ, *Η Πολιτική ως Επάγγελμα*)

Πολιτικός → αυτός που ασκεί πολιτική εξουσία, σύμφωνα με τους κανόνες της πολιτικής τέχνης και επιστήμης.

Χρειάζεται να γνωρίζει ότι η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού.

Το επιθυμητό, το όραμα, το ιδανικό είναι αυτά που εμπνέουν και νοηματοδοτούν την πολιτική.

Πχ Αν οι λαοί που έκαναν μεγάλες επαναστάσεις και τομές στην ιστορία (π.χ. Γαλλική Επανάσταση, Ρωσική Επανάσταση) δεν κινητοποιούνταν από κάποιο ιδανικό (ισότητα, ελευθερία κτλ.) και παρέμεναν στη σφαίρα του εφικτού, οι επαναστάσεις αυτές δεν θα είχαν γίνει.

Πχ Αν οι αγωνιστές του 1821 περιορίζονταν στο «εφικτό» δεν έπρεπε να είχαν ξεκινήσει την επανάσταση.

Πλάτωνας → πρέπει να **κυβερνούν οι άριστοι**, οι ειδικοί, όπως σε όλες τις τέχνες, γιατί η άγνοια και η ανεπάρκεια των πολιτικών είναι μεγάλη πληγή της δημοκρατίας.

Αριστοτέλης → όποιος πρόκειται να αναλάβει δημόσια αξιώματα πρέπει να έχει **αρετές και προσόντα**:

- Να αγαπάει την πόλη, την πολιτική, το πολίτευμα, τους πολίτες.
- Να είναι δίκαιος, ενάρετος, μετριοπαθής, συνετός.
- Να γνωρίζει ποιοι νόμοι σώζουν και φθείρουν το πολίτευμα.
- Να είναι ικανός να εκτελεί έργα.
- Να επιλέγει εφικτούς σκοπούς και θεμιτά μέσα για να τους πραγματοποιήσει.

Αγάθωνας (ποιητή 5ου π.Χ. αιώνα) → ο πολιτικός δεν πρέπει να λησμονεί τρία πράγματα:

- ότι **κυβερνά ανθρώπους**
- ότι **κυβερνά σύμφωνα με τους νόμους**,
- ότι **δεν θα κυβερνά για πάντα**.

Ο πολιτικός χρειάζεται να :

- είναι και **ρήτορας**. (Η πολιτική τέχνη απαιτεί ικανότητα χειρισμού του λόγου).

Από τη ρύθμιση αυτή άλλοι ευνοούνται, άλλοι όχι. Ζητούμενο είναι να υπάρξει αυτή η πολιτική, που θα φέρει το μέγιστο καλό στον μέγιστο αριθμό ανθρώπων.

Η πολιτική πάντοτε θα είναι χώρος αντιπαράθεσης ατομικών ή ομαδικών συμφερόντων.

Η άσκηση της εξουσίας πάντοτε θα είναι πρόκληση για:

- περισσότερη εξουσία ή προσφορά,
- αυθαιρεσίες ή συνεργασία,
- εξυπηρέτηση του ατομικού οφέλους ή του οφέλους του κοινωνικού συνόλου.

1.4 Ο πολιτικός - Οι ιδιότητες του πολιτικού

«Δύο τρόποι υπάρχουν για να κάνει κάποιος την πολιτική επάγγελμά του: Ή ζει για την πολιτική ή ζει από την πολιτική.» (Μαξ Βέμπερ, Η Πολιτική ως Επάγγελμα) Πολιτικός → αυτός που ασκεί πολιτική εξουσία, σύμφωνα με τους κανόνες της πολιτικής τέχνης και επιστήμης. Χρειάζεται να γνωρίζει ότι η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού. Το επιθυμητό, το όραμα, το ιδανικό είναι αυτά που εμπνέουν και νοηματοδοτούν την πολιτική.

Πχ Αν οι λαοί που έκαναν μεγάλες επαναστάσεις και τομές στην ιστορία (π.χ. Γαλλική Επανάσταση, Ρωσική Επανάσταση) δεν κινητοποιούνταν από κάποιο ιδανικό (ισότητα, ελευθερία κτλ.) και παρέμεναν στη σφαίρα του εφικτού, οι επαναστάσεις αυτές δεν θα είχαν γίνει.

Πχ Αν οι αγωνιστές του 1821 περιορίζονταν στο «εφικτό» δεν έπρεπε να είχαν ξεκινήσει την επανάσταση.

Πλάτωνας → πρέπει να κυβερνούν οι άριστοι, οι ειδικοί, όπως σε όλες τις τέχνες, γιατί η άγνοια και η ανεπάρκεια των πολιτικών είναι μεγάλη πληγή της δημοκρατίας.

Αριστοτέλης → όποιος πρόκειται να αναλάβει δημόσια αξιώματα πρέπει να έχει αρετές και προσόντα:

- Να αγαπάει την πόλη, την πολιτική, το πολίτευμα, τους πολίτες.
- Να είναι δίκαιος, ενάρετος, μετριοπαθής, συνετός.
- Να γνωρίζει ποιοι νόμοι σώζουν και φθείρουν το πολίτευμα.
- Να είναι ικανός να εκτελεί έργα.
- Να επιλέγει εφικτούς σκοπούς και θεμιτά μέσα για να τους πραγματοποιήσει.

Αγάθωνας (ποιοτή 5ου π.Χ. αιώνα) → ο πολιτικός δεν πρέπει να λησμονεί τρία πράγματα:

- **ότι κυβερνά ανθρώπους**
- **ότι κυβερνά σύμφωνα με τους νόμους,**
- **ότι δεν θα κυβερνά για πάντα.**

Ο πολιτικός χρειάζεται να :

- είναι και ρήτορας. (Η πολιτική τέχνη απαιτεί ικανότητα χειρισμού του λόγου).

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 7

- να έχει και **ήθος**. (**πολιτiκάντης** → δηλαδή ο επιτήδειος στο να εκμεταλλεύεται πολιτικές καταστάσεις για την εξυπηρέτηση του ατομικού του συμφέροντος).

Ο πολιτικός λόγος και ο αντίλογος → χαρακτηριστικό της δημοκρατίας.

Χαρακτηριστικά ενός ποιοτικού πολιτικού λόγου θεωρούνται:

- η σαφήνεια
- η λιτότητα
- η ορθολογική σκέψη
- η πειθώ με επιχειρήματα
- η πολιτισμένη αντιπαράθεση

Κάποιοι πολιτικοί → ηγέτες.

Οι ηγέτες → **πρόσωπα με πολλά και υψηλού επιπέδου προσόντα**.

Τα προσόντα αποκτώνται από:

- την οικογένεια
- το σχολείο
- την κοινωνία
- την προσωπική αναζήτηση.

Προσόντα ενός ηγέτη :

α. Να έχει όραμα.

- διαρκής προσπάθεια υλοποίησης του οράματος
- ικανότητα για προσαρμογή
- πρωτοβουλία
- ορθολογική σκέψη
- λήψη αποφάσεων
- δημιουργική σκέψη
- ανάλυση και σύνθεση καταστάσεων,
- επίλυση προβλημάτων και συγκρούσεων,
- ικανότητα λεκτικής και εξωλεκτικής επικοινωνίας

β. Ηθικά προσόντα.

- η υπευθυνότητα,
- η συνεργασία,
- η εντιμότητα,
- η κοινωνική ευαισθησία,
- οι πολιτικές αρετές (ελευθερία, δικαιοσύνη, αλληλεγγύη)

γ. Γνώσεις, γενικές και ειδικές.

- για την πολιτική κατάσταση & τις πολιτικές εξελίξεις,
- για τις διεθνείς σχέσεις & τους συσχετισμούς δυνάμεων,
- για την υπάρχουσα οικονομική κατάσταση
- για τις προβλεπόμενες εξελίξεις,
- για διάφορους τομείς & κλάδους της οικονομίας

• να έχει και ήθος. (πολιτικάντης → δηλαδή ο επιτήδειος στο να εκμεταλλεύεται πολιτικές καταστάσεις για την εξυπηρέτηση του ατομικού του συμφέροντος).

Ο πολιτικός λόγος και ο αντίλογος → χαρακτηριστικό της δημοκρατίας.

Χαρακτηριστικά ενός ποιοτικού πολιτικού λόγου θεωρούνται:

- η σαφήνεια
- η λιτότητα
- η ορθολογική σκέψη
- η πειθώ με επιχειρήματα
- η πολιτισμένη αντιπαράθεση

Κάποιοι πολιτικοί → ηγέτες.

Οι ηγέτες → πρόσωπα με πολλά και υψηλού επιπέδου προσόντα. Τα προσόντα αποκτώνται από:

- την οικογένεια
- το σχολείο
- την κοινωνία
- την προσωπική αναζήτηση.

Προσόντα ενός ηγέτη :

α. Να έχει όραμα.

- διαρκής προσπάθεια υλοποίησης του οράματος
- ικανότητα για προσαρμογή
- πρωτοβουλία
- ορθολογική σκέψη
- λήψη αποφάσεων
- δημιουργική σκέψη
- ανάλυση και σύνθεση καταστάσεων,
- επίλυση προβλημάτων και συγκρούσεων,
- ικανότητα λεκτικής και εξωλεκτικής επικοινωνίας

β. Ηθικά προσόντα.

- η υπευθυνότητα,

- η συνεργασία,
- η εντιμότητα,
- η κοινωνική ευαισθησία,
- οι πολιτικές αρετές (ελευθερία, δικαιοσύνη, αλληλεγγύη)

γ. Γνώσεις, γενικές και ειδικές.

- για την πολιτική κατάσταση & τις πολιτικές εξελίξεις,
- για τις διεθνείς σχέσεις & τους συσχετισμούς δυνάμεων,
- για την υπάρχουσα οικονομική κατάσταση
- για τις προβλεπόμενες εξελίξεις,
- για διάφορους τομείς & κλάδους της οικονομίας

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 8

Γενικά, ο ηγέτης έχει την ικανότητα :

- να συνθέτει διαφορετικές απόψεις και ιδέες,
- να έχει σφαιρική και συνολική αντίληψη του κόσμου,
- να εμπνέει τους πολίτες
- να μετουσιώνει όσα υπόσχεται και δηλώνει σε έργα.

1.5 Η οικονομία

1.5.1 Κοινωνία , πολιτεία , οικονομία: αμφίδρομες σχέσεις

Τομείς της κοινωνίας :πολιτική-οικονομία-πολιτισμός-τεχνολογία-αθλητισμός κτλ.

Η πολιτική εξουσία → προσδιορίζει το «πλαίσιο» λειτουργίας όλων των τομέων.
πχ λειτουργία & υποχρεώσεις επιχείρησης.

Η πολιτική ορίζει → το πλαίσιο της οικονομίας.

Συμφέρον της κοινωνίας και της πολιτείας → να υπάρχει ισχυρή οικονομία → ευημερία .

Σήμερα η οικονομία κυριαρχεί επί της πολιτικής

Οι κυριότεροι λόγοι είναι:

α) Η σύγχρονη καπιταλιστική οικονομία γνωρίζει ένα πρωτόγνωρο επίπεδο **διεθνοποίησης**.
Τα κράτη-πολιτικοί- αδυνατούν να ελέγξουν μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, τράπεζες .

(β) Στον καπιταλισμό, η λογική της οικονομίας (κόστος – όφελος) έχει διεισδύσει σε κάθε τομέα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής.

Τα μέλη της κοινωνίας σκέπτονται στη λογική της οικονομίας: «τι θα κερδίσω αν σπουδάσω αυτό;», «τι θα μου αποφέρει η συμμετοχή μου σε κάποια συνέλευση κατοίκων .

1.5.2 Από την οικονομία του οίκου στην οικονομία της πόλης

Αρχαίες κοινωνίες →η ζωή περιστρεφόταν γύρω από τον οίκο & την κοινότητα.

Αγροτικές κοινωνίες ο **οίκος**–το νοικοκυριό →κέντρο της κοινωνικής & οικονομικής ζωής .

Κάθε οικογένεια παράγει & καταναλώνει αυτό που έχει ανάγκη .

Αν έχει περίσσειμα κάνει ανταλλαγή προϊόντων. (**αντιπραγματισμός**).

Αργότερα →το κέντρο της κοινωνικής και οικονομικής ζωής μετατοπίζεται:

από τον οίκο→ στην κοινότητα →στην πόλη.

Αυτό οδήγησε στη δημιουργία πόλεων & εφεύρεση του **χρήματος** .

Η ανάπτυξη:

- του εμπορίου
- κρατικών λειτουργιών

οδήγησε στη δημιουργία πόλεων και στην εφεύρεση του **χρήματος**

Με το χρήμα:

- αναπτύχθηκε το εμπόριο

άλλαξε την οικονομία →άλλαξε και την κοινωνία

Γενικά, ο ηγέτης έχει την ικανότητα :

- να συνθέτει διαφορετικές απόψεις και ιδέες,
- να έχει σφαιρική και συνολική αντίληψη του κόσμου,
- να εμπνέει τους πολίτες
- να μετουσιώνει όσα υπόσχεται και δηλώνει σε έργα.

1.5 Η οικονομία

1.5.1 Κοινωνία , πολιτεία , οικονομία: αμφίδρομες σχέσεις

Τομείς της κοινωνίας :πολιτική-οικονομία-πολιτισμός-τεχνολογία-αθλητισμός κτλ.

Η πολιτική εξουσία → προσδιορίζει το «πλαίσιο» λειτουργίας όλων των τομέων.

πχ λειτουργία & υποχρεώσεις επιχείρησης.

Η πολιτική ορίζει → το πλαίσιο της οικονομίας.

Συμφέρον της κοινωνίας και της πολιτείας → να υπάρχει ισχυρή οικονομία → ευημερία .

Σήμερα η οικονομία κυριαρχεί επί της πολιτικής

Οι κυριότεροι λόγοι είναι:

α) Η σύγχρονη καπιταλιστική οικονομία γνωρίζει ένα πρωτόγνωρο επίπεδο διεθνοποίησης.

Τα κράτη-πολιτικοί- αδυνατούν να ελέγξουν μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, τράπεζες .

(β) Στον καπιταλισμό, η λογική της οικονομίας (κόστος – όφελος) έχει διεισδύσει σε κάθε τομέα της

κοινωνικής και πολιτικής ζωής. Τα μέλη της κοινωνίας σκέπτονται στη λογική της οικονομίας: «τι θα κερδίσω αν σπουδάσω αυτό;», «τι θα μου αποφέρει η συμμετοχή μου σε κάποια συνέλευση κατοίκων .

1.5.2 Από την οικονομία του οίκου στην οικονομία της πόλης

Αρχαίες κοινωνίες →η ζωή περιστρεφόταν γύρω από τον οίκο & την κοινότητα.

Αγροτικές κοινωνίες ο οίκος–το νοικοκυριό →κέντρο της κοινωνικής & οικονομικής ζωής . Κάθε οικογένεια παράγει & καταναλώνει αυτό που έχει ανάγκη . Αν έχει περίσσειμα κάνει ανταλλαγή προϊόντων. (αντιπραγματισμός).

Αργότερα →το κέντρο της κοινωνικής και οικονομικής ζωής μετατοπίζεται:

από τον οίκο→ στην κοινότητα →στην πόλη. Αυτό οδήγησε στη δημιουργία πόλεων & εφεύρεση του χρήματος .

Η ανάπτυξη:

- του εμπορίου
- κρατικών λειτουργιών

Με το χρήμα:

- αναπτύχθηκε το εμπόριο

οδήγησε στη δημιουργία πόλεων και στην εφεύρεση του χρήματος

άλλαξε την οικονομία →άλλαξε και την κοινωνία

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 9

- διευκολύνθηκαν οι συναλλαγές

Αναπτύσσεται ο **καταμερισμός της εργασίας** → Κάθε νοικοκυριό δεν παράγει όσα προϊόντα χρειάζεται αλλά μόνο ορισμένα. Τα υπόλοιπα τα προμηθεύεται από την «αγορά» στην οποία πουλάει το περίσσειμα των δικών της προϊόντων.

Έτσι γίνεται το πέρασμα από την οικονομία του οίκου στην **οικονομία της πόλης**.

Η «πόλη» → το στοιχείο που διαφοροποιεί τη **νέα** κοινωνία από την **παλιά**

2.1 Από την αγροτική κοινωνία στην κοινωνία της πληροφορίας και γνώσης

2.1.1 Αγροτική κοινωνία

Αγροτικές κοινωνίες → ονομάζονται οι κοινωνίες που ζουν από την **καλλιέργεια της γης**.

Η καλλιέργεια της γης προϋποθέτει → **μόνιμη εγκατάσταση** των ανθρώπων σε κάποια περιοχή.

Η **μόνιμη εγκατάσταση** έγινε η βάση για να αναπτυχθούν:

- **οικισμοί** με τείχη (προστασία από επιθέσεις άλλων κοινοτήτων)
- στοιχειώδες **εμπόριο**
- στοιχειώδεις **πολιτικές λειτουργίες**.

πχ **νεολιθική εποχή**

Μεγάλες αγροτικές κοινωνίες αρχαιότητας → Μέση Ανατολή, Αίγυπτο, Νότια Αμερική (Αζτέκοι Μεξικό & Ίνκας Περού).

Οι **πόλεις-κράτη** που είχαν επικεφαλής τον **βασιλιά** ή **αυτοκράτορα** εμφανίστηκε και η **δουλεία**.

Όλες οι κοινωνίες μέχρι την βιομηχανική ανάπτυξη ήταν αγροτικές.

πχ αγροτικές κοινωνίες της αρχαίας Ελλάδας, της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και Βυζαντινής Αυτοκρατορίας .

Μετά τον 19ο αιώνα → **Οι αγροτικές κοινωνίες έγιναν σταδιακά, τμήματα των βιομηχανικών κοινωνιών.**

Σήμερα στις **ανεπτυγμένες κοινωνίες** (Ευρώπη, Η.Π.Α., Καναδάς, Αυστραλία) → ο πληθυσμός που απασχολείται στη γεωργία έχει μειωθεί.

Η εξέλιξη των γεωργικών εργαλείων → οδήγησε στη **βιομηχανική γεωργία**. (Το τρακτέρ & αλυσιστικές μηχανές αντικατέστησαν τους εργάτες γης).

2.1.2 Βιομηχανική κοινωνία

Εκβιομηχάνιση → η χρησιμοποίηση μηχανών στην παραγωγική διαδικασία.

Στις **βιοτεχνίες** → γινόταν παραγωγή προϊόντων αντικαταστάθηκαν από **εργοστάσια**.

Οι βασικές αλλαγές που έφερε η βιομηχανική επανάσταση είναι:

• διευκολύνθηκαν οι συναλλαγές

Αναπτύσσεται ο καταμερισμός της εργασίας→ Κάθε νοικοκυριό δεν παράγει όσα προϊόντα χρειάζεται αλλά μόνο ορισμένα. Τα υπόλοιπα τα προμηθεύεται από την «αγορά» στην οποία πουλάει το περίσσειμα των δικών της προϊόντων.

Έτσι γίνεται το πέρασμα από την οικονομία του οίκου στην οικονομία της πόλης.

Η «πόλη» → το στοιχείο που διαφοροποιεί τη νέα κοινωνία από την παλιά

2.1 Από την αγροτική κοινωνία στην κοινωνία της πληροφορίας και γνώσης

2.1.1 Αγροτική κοινωνία

Αγροτικές κοινωνίες → ονομάζονται οι κοινωνίες που ζουν από την καλλιέργεια της γης.

Η καλλιέργεια της γης προϋποθέτει→μόνιμη εγκατάσταση των ανθρώπων σε κάποια περιοχή.

Η μόνιμη εγκατάσταση έγινε η βάση για να αναπτυχθούν:

- οικισμοί με τείχη (προστασία από επιθέσεις άλλων κοινοτήτων)
- στοιχειώδες εμπόριο
- **στοιχειώδεις πολιτικές λειτουργίες.**

πχ νεολιθική εποχή

Μεγάλες αγροτικές κοινωνίες αρχαιότητας→ Μέση Ανατολή, Αίγυπτο, Νότια Αμερική (Αζτέκοι Μεξικό & Ίνκας Περού).

Οι πόλεις-κράτη που είχαν επικεφαλής τον βασιλιά ή αυτοκράτορα εμφανίστηκε και η δουλεία.

Όλες οι κοινωνίες μέχρι την βιομηχανική ανάπτυξη ήταν αγροτικές.

Πχ αγροτικές κοινωνίες της αρχαίας Ελλάδας, της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και Βυζαντινής Αυτοκρατορίας .

Μετά τον 19ο αιώνα→ Οι αγροτικές κοινωνίες έγιναν σταδιακά, τμήματα των βιομηχανικών κοινωνιών.

Σήμερα στις ανεπτυγμένες κοινωνίες (Ευρώπη, Η.Π.Α., Καναδάς, Αυστραλία) →ο πληθυσμός που απασχολείται στη γεωργία έχει μειωθεί.

Η εξέλιξη των γεωργικών εργαλείων → οδήγησε στη βιομηχανική γεωργία. (Το τρακτέρ & αλωνιστικές μηχανές αντικατέστησαν τους εργάτες γης).

2.1.2 Βιομηχανική κοινωνία Εκβιομηχάνιση →η χρησιμοποίηση μηχανών στην παραγωγική διαδικασία. Στις βιοτεχνίες →γινόταν παραγωγή προϊόντων αντικαταστάθηκαν από εργοστάσια.

Οι βασικές αλλαγές που έφερε η βιομηχανική επανάσταση είναι:

Σημειώσεις του μαθήματος Πολιτική Παιδεία Α Λυκείου – Θεοφίλου Α. Σελίδα 10